

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ใช้ในการ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์วิชาการศึกษา ตลอดจนศึกษาปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุด
เหล่านั้นที่นักวิจัยวิชาการศึกษาคณะประสมมาชณะ เรียบเรียงวิทยานิพนธ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สำเร็จปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต และ
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตในระหว่างปีการศึกษา 2510-2515 จำนวน 260 คน และ
วิทยานิพนธ์ที่หาเหล่านี้เป็นผู้เขียน จำนวน 260 เล่มเช่นเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ บัตรขนาด 5 นิ้ว x 8 นิ้ว และ
ขนาด 3 นิ้ว x 5 นิ้ว สำหรับการสำรวจประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ใช้อ้างอิงใน
วิทยานิพนธ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และแบบสอบถามชนิดประเมินค่า (Rating Scale) สำหรับ
การสำรวจปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการศึกษาซึ่งได้สร้าง
จากการศึกษาเอกสารและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสอบถามประเภทนี้ แบบ-
สอบถามได้รับกลับคืนมาร้อยละ 73.007 ของจำนวนผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลได้คำนวณหาค่าร้อยละของประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่
ใช้ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์วิชาการศึกษาและคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน-
มาตรฐานของปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการศึกษาแต่ละข้อ
จากแบบสอบถามเพื่อนำมาจัดอันดับความมากน้อยของปัญหาที่นักวิจัยวิชาการศึกษาได้ประสม
ขณะเขียนวิทยานิพนธ์วิชาการศึกษา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุดที่ใช้ประกอบการวิจัยวิชา
การศึกษ ปรากฏว่าผู้วิจัยวิชาการศึกษาได้ใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดแบ่งเป็น 7 ประเภท
คือ หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิงทั่วไป หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษา สิ่งพิมพ์-
รัฐบาล วิทยานิพนธ์ สารระสังเขป และโสตทัศนวัสดุ จำนวนผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ใช้สิ่ง

พิมพ์และวัสดุเหล่านี้มีจำนวนมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังต่อไปนี้ หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษ หนังสือทั่วไปภาษาไทย วิทยานิพนธ์ภาษาไทย วารสารภาษาอังกฤษ วารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย สิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาไทย สารสังเขปภาษาอังกฤษ สิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาอังกฤษ หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษารายภาษาไทย หนังสืออ้างอิงทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สารสังเขปภาษาไทย โสตทัศนวัสดุภาษาอังกฤษ โสตทัศนวัสดุภาษาไทย และ หนังสือทั่วไปและสิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาเยอรมัน การจกัลำดับจำนวนผู้ใช้สิ่งพิมพ์และวัสดุเหล่านี้ตรงกับกรจกัลำดับจำนวนชื่อเรื่องของสิ่งพิมพ์และวัสดุเหล่านี้ที่ใช้อ้างอิง หนังสือทั่วไปเป็นสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด จำนวนผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ใช้สิ่งพิมพ์ประเภทนี้ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีจำนวนใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ใช้หนังสือทั่วไปภาษาไทยมีจำนวนร้อยละ 84.23 และจำนวนผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ใช้หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษมีจำนวนร้อยละ 93.46 ของจำนวนผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ได้สำรวจ แต่เมื่อพิจารณาจำนวนชื่อเรื่องของหนังสือทั่วไปแล้ว ปรากฏว่า หนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษได้รับการอ้างอิงจำนวนชื่อเรื่องร้อยละ 75.38 ของจำนวนชื่อเรื่องหนังสือทั่วไป ในขณะที่หนังสือทั่วไปภาษาไทยมีจำนวนชื่อเรื่องได้รับการอ้างอิงเพียง 24.56 ของจำนวนชื่อเรื่องหนังสือทั่วไปที่ได้รับการอ้างอิง หนังสือทั่วไปที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ หนังสือประเภทจัดทำโดยบุคคลหรือสำนักพิมพ์ ส่วนหนังสือแปลมีจำนวนชื่อเรื่องได้รับการอ้างอิงน้อยที่สุด ซึ่งตรงกับผลการสำรวจจำนวนผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ใช้หนังสือทั่วไปประเภทต่าง ๆ หนังสือทั่วไปที่ผลิตหรือจัดทำโดยบุคคลหรือสำนักพิมพ์มีจำนวนผู้ใช้อ้างอิงมากที่สุด หนังสือทั่วไปที่จัดทำโดยหน่วยราชการมีจำนวนผู้ใช้รองลงมา และจำนวนผู้ใช้หนังสือแปลมีน้อยที่สุด

หนังสืออ้างอิงทั่วไปที่มีผู้ใช้อ้างอิงมี 6 ประเภทได้แก่ พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือคู่มือ หนังสือรายปี หนังสือสถิติ อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ ชีวประวัติ และทำเนียบนาม หนังสืออ้างอิงทางคานสถิติภาษาไทยมีจำนวนผู้ใช้มากที่สุด ส่วนทางคานภาษาอังกฤษนั้น หนังสืออ้างอิงประเภทสารานุกรมมีจำนวนผู้ใช้มากที่สุด หนังสืออ้างอิงทั่วไปภาษาไทยมีจำนวนชื่อเรื่องได้รับการอ้างอิงมากกว่าหนังสืออ้างอิงทั่วไปภาษาอังกฤษ แต่จำนวนผู้ใช้หนังสืออ้างอิงทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีจำนวนเท่า ๆ กัน หนังสืออ้างอิงทางคานสถิติภาษาไทยมีจำนวนผู้ใช้อ้างอิงและจำนวนชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด ซึ่ง

หนังสือประเภทภาษาอังกฤษผู้วิจัยวิชาการศึกษาไม่ได้อ่านเลย แต่ใช้หนังสืออ้างอิงทั่วไป ประเภทสารานุกรมมากที่สุด หนังสืออ้างอิงทั่วไปประเภทสารานุกรมภาษาไทยไม่ได้รับการอ้างอิงเลย

หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษาที่ได้รับการอ้างอิงแบ่งเป็น 7 ประเภทคือ บรรณานุกรม พจนานุกรม สารานุกรม ห่าเนียบนาม สถิติ หนังสือคู่มือ และหนังสือรายปี จำนวนผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษมีมากกว่าผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ใช้หนังสือเฉพาะวิชาการศึกษาภาษาไทย แต่หนังสือประเภทนี้ภาษาไทยมีจำนวนชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิงมากกว่าภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษาภาษาไทยประเภทหนังสือคู่มือ และสถิติมีจำนวนมาก หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษประเภทสารานุกรมเฉพาะวิชาการศึกษา และหนังสือคู่มือมีจำนวนมาก ส่วนจำนวนผู้ใช้พจนานุกรมคำศัพท์เฉพาะวิชาการศึกษา มีจำนวนรองจากผู้ที่ใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษาประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถ้าพิจารณาจำนวนชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิง ปรากฏว่าหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษาภาษาไทยประเภทสถิติมีจำนวนชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด จำนวนรองลงมาคือ บรรณานุกรม และพจนานุกรมคำศัพท์เฉพาะวิชาการศึกษาภาษาไทย ส่วนหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษ หนังสือคู่มือมีจำนวนชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด จำนวนรองลงมาคือ สารานุกรมและหนังสือรายปี สารานุกรมเฉพาะวิชาการศึกษาภาษาไทยยังไม่มี จึงไม่มีจำนวนชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิงเลย พจนานุกรมคำศัพท์เฉพาะวิชาการศึกษาภาษาอังกฤษมีจำนวนชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิงน้อยกว่าพจนานุกรมประเภทที่เป็นภาษาไทย

สิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาไทยมีจำนวนผู้ใช้อ้างอิงมากกว่าผู้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยวิชาการศึกษาจำนวนมากใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลประเภทรายงานการวิจัยมากที่สุด ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนรองลงมาคือ หลักสูตรและรายงานการประชุม สิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาไทยมีจำนวนชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิงมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทที่เป็นภาษาอังกฤษ รายงานการประชุม เป็นสิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาไทยที่มีจำนวนชื่อเรื่องได้รับการอ้างอิงมากที่สุด รายงานการวิจัยและหลักสูตรมีจำนวนรองลงมา สำหรับสิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษา

อังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงมีจำนวนชื่อเรื่องมากที่สุดคือ รายงานการวิจัย จำนวนรองมาเป็น รายงานการประชุมและหลักสูตร

วิทยานิพนธ์ที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด เป็นวิทยานิพนธ์ภาษาไทย ซึ่งส่วนใหญ่ เป็น วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท จำนวนรองลงมา เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี ส่วน วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิง เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมากที่สุด ส่วน โสภณศาสตร์มีผู้ใช้อ้างอิงน้อยมากเพียง 7 คน และมีจำนวนชื่อเรื่อง 7 ชื่อเรื่อง ใน จำนวนนี้เป็น โสภณศาสตร์ภาษาไทย 1 ชื่อเรื่อง และภาษาอังกฤษ 3 ชื่อเรื่อง ประเภท โสภณศาสตร์ที่ใช้ได้แก่ แถบเทปบันทึกเสียง ไมโครฟิล์ม ฟิล์มสตริป และ ฟิล์มภาพยนตร์

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการศึกษา

ปัญหาในด้านการใช้หนังสือทั่วไป นักวิจัยวิชาการศึกษาประสบปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง และน้อยเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหามากคือ จำนวนหนังสือ ภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่ตองการจะศึกษามีน้อย ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก ปัญหาที่น้อยที่สุด คือการใช้คู่มือรายการ

ปัญหาในด้านการใช้หนังสืออ้างอิง ค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และน้อยเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยวิชาการศึกษาเห็นว่า การที่ห้องสมุดไม่อนุญาตให้ยืมหนังสือ-อ้างอิงออกจากห้องสมุดเป็นปัญหามาก

ปัญหาในด้านการใช้วารสาร มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สิ่งที่เป็นปัญหามากคือ วารสารย้อนหลังมีไม่ครบฉบับ และวารสารภาษาไทยที่มีเรื่องเกี่ยวกับ เรื่องที่จะศึกษามีน้อย

การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงปัญหาเดียว คือไม่มี-รายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่สมบูรณ์ เป็นคู่มือสำหรับค้น ที่เป็นปัญหามาก ในด้านการใช้วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยวิชาการศึกษามีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและน้อย เช่น เกี่ยวกับการ ใช้ โสภณศาสตร์ ก็มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาการให้บริการเตรียมหนังสือออกให้ใช้ มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบอยู่ในระดับ น้อย แสดงว่าไม่มีปัญหาเลย ส่วนปัญหาการให้บริการทั่ว ๆ ไปของห้องสมุด มีค่าเฉลี่ย

น้ำหนักคำคมอยู่ในระดับปานกลาง สิ่งที่เป็นปัญหามากคือ ค่าบริการถ่ายเอกสารมีราคาแพงเกินไป

ปัญหาเกี่ยวกับอาคารห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยวิชาการศึกษาเห็นว่า การไม่มีที่เฉพาะสำหรับให้ผลิตปริญญาโททำงานศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด และระยะเวลาในการเดินทางเข้าค้นคว้าในห้องสมุดอื่น เป็นปัญหามาก

ปัญหาการเรียบเรียงข้อมูล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นับตั้งแต่การเรียบเรียงเนื้อหา การวิเคราะห์บทความที่ใช้อ้างอิง และจำนวนข้อมูลเพียงพอแก่การเรียบเรียง จะสังเกตได้ว่าปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยวิชาการศึกษารุ่นใหญ่เห็นว่า มีปัญหามาก มีเพียง 2 - 3 ข้อเท่านั้นที่เป็นปัญหามาก แต่ไม่ถึงระดับมากที่สุด

การค้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ผู้วิจัยวิชาการศึกษารุ่นใหญ่ใช้วิธีการค้นจากบัตรรายการ จำนวนรองลงมาใช้วิธีการดูจากบรรณานุกรมหลังบทความวารสารหรือหลังบทในหนังสือ สำหรับการค้นบทความวารสาร ผู้วิจัยวิชาการศึกษารุ่นใหญ่ใช้วิธีการค้นจากครรชนีวารสาร และจำนวนรองลงมาคือเปิดวารสารดูที่ละฉบับ วิธีการที่มีจำนวนผู้ใช้น้อยที่สุดคือ ใช้บริการตอบคำถาม หรือขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์

อภิปรายเกี่ยวกับผลการวิจัย

ผลจากการสำรวจประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุด ปรากฏว่า ผู้วิจัยใช้หนังสือทั่วไปมากที่สุด จำนวนรองลงมาคือ วิทยานิพนธ์และวารสาร สำหรับหนังสือทั่วไปและวารสาร ผู้วิจัยวิชาการศึกษาใช้สิ่งพิมพ์ทั้งสองประเภทนี้เป็นภาษาอังกฤษจำนวนชื่อเรื่องมากกว่าที่เป็นภาษาไทย ในขณะที่จำนวนผู้ใช้หนังสือทั่วไปและวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีจำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน แสดงว่า หนังสือทั่วไปและวารสารภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษามีน้อย ตรงกับผลการสำรวจปัญหาการใช้หนังสือทั่วไปและการใช้วารสาร ว่าจำนวนหนังสือและวารสารภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษามีน้อย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นปัญหามาก

สำหรับการใช้หนังสืออ้างอิง ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิงภาษาไทยประเภทสถิติ และหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษประเภทสารานุกรมและหนังสือคู่มือมากที่สุด แสดงว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้สถิติทางคานเกี่ยวกับประเทศไทยมาก และเป็นสถิติที่จัดทำให้ทันสมัยอยู่

เสมอ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนทางด้านสารานุกรมและหนังสือคู่มือนิยมใช้ภาษาอังกฤษ จากผลการสำรวจปัญหาในการอ่านภาษาอังกฤษ ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคำตอบอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าผู้วิจัยวิชาการศึกษารัฐบาลส่วนใหญ่มีความมุ่งขาน้อยในการอ่านภาษาอังกฤษ ดังนั้น การที่จำนวนหนังสืออ้างอิงภาษาไทยมีน้อยจึงไม่ เป็นปัญหาต่อนักวิจัยมากนัก

วัสดุห้องสมุดที่มีผู้ใช้น้อย คือ โสตทัศนวัสดุและวัสดุย่อส่วน ซึ่งควรจะเป็นวัสดุที่ได้รับการอ้างอิงมาก อาจจะเป็นเพราะวัสดุประเภทนี้ในประเทศไทยยังมีใช้น้อย และมีราคาแพงกว่าสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีขบวนการมุ่งขานในการใช้ โดยต้องมีเครื่องมือสำหรับใช้ เช่น ไมโครฟิล์ม จะต้องมีการซื้อเครื่องมือเป็นต้น ซึ่งไม่สะดวกเหมือนกับหนังสือที่ผู้วิจัยวิชาการศึกษาสามารถไปซื้อหรือเปิดอ่านได้ทันที ไม่ว่าจะอยู่ในห้องสมุดหรือยืมไปอ่านที่บ้าน

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการศึกษาพบว่า จำนวนหนังสือภาษาไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษามีน้อย เป็นปัญหามากเนื่องจากหนังสือส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ แม้ว่าผู้วิจัยวิชาการศึกษามีความมุ่งขานในการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลางก็ตาม แต่ผู้วิจัยวิชาการศึกษาจะต้องใช้เวลาในการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษแต่ละบทความมากกว่าอ่านหนังสือภาษาไทย ดังนั้น ถ้ามีหนังสือภาษาไทยที่มีเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจะประหยัดเวลาการอ่านได้มากขึ้น

ผู้วิจัยวิชาการศึกษาเห็นว่า การที่ห้องสมุดไม่อนุญาตให้ยืมหนังสืออ้างอิงออกจากห้องสมุด เป็นปัญหามาก โดยปกติแล้ว ห้องสมุดมีกฎหรือระเบียบไม่อนุญาตให้ยืมออกจากห้องสมุด¹ เนื่องจากหนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่มีราคาสูงกว่าหนังสือทั่วไปมาก ห้องสมุดจะมีเพียงชุดละ 1 ชื่อเรื่องเท่านั้น และในแต่ละเล่มจะมีบทความหลายแห่งที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้น ถ้าห้องสมุดอนุญาตให้ยืมกลับบ้าน เมื่อมีผู้อื่นต้องอ่านหรือค้นบทความอื่นที่มีอยู่ในเล่มที่มีผู้ขอยืมไป

¹ Shores, Op.cit., p; 5.

จะไม่สามารถค้นได้ทันที ต้องรอนกว่าถึงกำหนดผู้ยื่นเอามาคืน นอกจากนั้นหนังสืออ้างอิง ส่วนใหญ่มักจะเป็นชุด แต่ละชุดประกอบด้วยจำนวนเล่มมากกว่าหนึ่งเล่มขึ้นไป ถ้าหายไปหนึ่งเล่มในจำนวนหนึ่งชุด ห้องสมุดจะต้องซื้อใหม่ทั้งหมด 1 ชุด เพื่อสะดวกต่อการใช้และป้องกันการหายจึงไม่อนุญาตให้ยืมออกจากห้องสมุด การที่ผู้วิจัยวิชาการศึกษาเห็นว่า เรื่องนี้เป็นปัญหามาก อาจจะไม่เข้าใจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง หรือบริการถ่ายเอกสารในห้องสมุดยังไม่เป็นที่พอใจต่อนักวิจัย ห้องสมุดมีวารสารย้อนหลังไม่ครบฉบับ จึงทำให้ผู้วิจัยประสบความยุ่งยากในการค้นบทความที่เกี่ยวข้อง และวารสารภาษาไทยที่มีเรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษามีน้อย มีปัญหามากเพราะเมื่อไม่มีบทความในวารสารภาษาอังกฤษแล้ว จะหาบทความจากวารสารภาษาไทยทดแทนก็ไม่ได้ เพราะไม่มีบทความเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา

ผู้วิจัยวิชาการศึกษาเห็นว่า การใช้วิทยานิพนธ์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางโดยเฉลี่ย แสดงว่า ห้องสมุดให้บริการทางด้านวิทยานิพนธ์สนองความต้องการของผู้ใช้ดีแล้ว รวมทั้งการให้บริการทางด้านสิ่งพิมพ์รัฐบาล ยกเว้นปัญหาข้อเท็จจริงคือ ไม่มีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่สมบูรณ์เป็นคู่มือสำหรับค้นคว้า ซึ่งเป็นปัญหามาก

การใช้โสศกทัศน์วัสดุมีค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่า ห้องสมุดให้บริการทางด้านนี้ดีแล้ว หรือผู้วิจัยส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้โสศกทัศน์วัสดุประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ จึงไม่ค่อยทราบปัญหาทางด้านการใช้โสศกทัศน์วัสดุ

ในด้านปัญหาการให้บริการเตรียมหนังสือออกให้ใช้ของห้องสมุด ปรากฏว่าไม่มีปัญหาเลย แสดงว่าห้องสมุดให้บริการทางด้านนี้เหมาะสมแล้ว รวมทั้งการให้บริการทั่วไปด้วย ยกเว้นค่าบริการถ่ายเอกสารมีราคาแพงเกินไป ซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้บริการนี้มาก ราคาค่าถ่ายเอกสารของห้องสมุดที่มีราคาถูกที่สุด คือราคาแผ่นละ 1.50 บาท ราคาที่แพงที่สุดแผ่นละ 5 บาท การที่ราคาแตกต่างกันมากเนื่องมาจากวัตถุประสงค์ในการจัดบริการนี้แตกต่างกัน ถัดห้องสมุดมีจุดประสงค์ในการจัดบริการเพื่อนักศึกษา ราคาค่าบริการถ่ายเอกสารควรมีราคาถูก เพื่อนักศึกษามีความสามารถที่จะใช้บริการนี้ได้ แต่บางห้องสมุดมิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะบริการแก่คนภายนอก หรือนักศึกษาเป็นพิเศษ จะคิดค่าบริการแพง ราคาค่าถ่ายเอกสารโดยทั่วไปแล้ว ราคาแผ่นละ 2 บาท ถ้าห้องสมุดใดคิดราคาแพงกว่านี้ จะทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้ใช้บริการในห้องสมุดนั้น เมื่อนำราคาค่าบริการนี้

ไปเปรียบเทียบกับห้องสมุดอื่นที่คิดค่าบริการถูกกว่า

การไม่มีที่เฉพาะสำหรับนิสิตปริญญาโททำงานศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด เป็นปัญหามาก เพราะนิสิตปริญญาโทต้องทำงานค้นคว้าเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จำนวนมาก จึงต้องการเนื้อที่มาก หรือสถานที่กว้าง ๆ สำหรับการทำงานอย่างสะดวก และเมื่อยังใช้หนังสือเหล่านี้ไม่เสร็จ สามารถเก็บพักไว้ก่อนที่โต๊ะทำงานเฉพาะ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดยังไม่ต้องเอาไปไว้ที่ชั้นตามเค็ม ซึ่งถ้าต้องเอาไปเก็บที่เค็มจะทำให้เสียเวลาทั้งสองฝ่าย ทั้งเจ้าหน้าที่และตัวผู้วิจัยวิชาการศึกษาเอง จะต้องเสียเวลาไปค้นหามาใช้ใหม่ และเจ้าหน้าที่จะต้องเอาไปเก็บอีกครั้ง

เรื่องระยะเวลาที่เดินทางเข้าค้นคว้าในห้องสมุดอื่น เป็นปัญหาอีก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก การจราจรติดขัด หรือห้องสมุดที่เดินทางไปค้นคว้าอยู่ไกลจากห้องสมุดที่ใช้เป็นประจำหรืออยู่ไกลจากที่พัก

ในการเรียบเรียงข้อมูล ผู้วิจัยวิชาการศึกษาเห็นว่า มีปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่มีความเข้าใจ และมีความสามารถในการเรียบเรียงข้อมูลดีแล้ว ทั้งในด้านการเรียบเรียงเนื้อหา การวิเคราะห์บทความที่ใช้อ้างอิง และจำนวนข้อมูลเพียงพอ

ในการค้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ผู้วิจัยวิชาการศึกษาได้ใช้หลายวิธีการจำนวนมากที่ใช้ ค้นจากบัตรรายการ แสดงว่าผู้วิจัยวิชาการศึกษาเข้าใจและทราบประโยชน์ของบัตรรายการดี รวมทั้งมีความสามารถในการใช้บัตรรายการ นอกจากจะค้นจากบัตรรายการแล้ว ยังใช้วิธีการอื่น ๆ ด้วยเพื่อจะได้สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ส่วนการค้นบทความจากวารสารใช้ค้นจากครรชนีวารสารเป็นส่วนใหญ่ จำนวนรองลงมาคือผู้ใช้วิธีการเปิดวารสารดูทีละเล่ม อาจจะเป็นเพราะครรชนีวารสารที่มีอยู่นั้นไม่สมบูรณ์ หรือวารสารชื่อนั้นไม่มีการทำครรชนีสำหรับค้นคว้าไว้เลย นอกจากนั้นผู้วิจัยวิชาการศึกษางานยังมีความเห็นว่า การเปิดวารสารดูทีละเล่มจะได้บทความที่ทันสมัยกว่าการค้นจากครรชนีวารสาร เพราะครรชนีวารสารจะทำภายหลังที่วารสารฉบับนั้นออกมาแล้ว และยังได้บทความที่เกี่ยวข้องจากการพบโดยบังเอิญอีกด้วย วิธีการที่มีผู้ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้บริการตอบคำถามหรือขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ วิธีการนี้ควรจะมีผู้ใช้น้อยกว่านี้ เพราะ

บรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะแผนกบริการตอบคำถามจะเป็นผู้ให้คำแนะนำ รวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องสำหรับผู้วิจัยที่ติดต่อขอมา การที่มีจำนวนผู้ใช้น้อย อาจตีความได้ว่า ผู้วิจัยวิชาการศึกษาสวนใหญ่ทราบถึงวิธีการค้นคว้าในห้องสมุดดีแล้ว สามารถค้นคว้ารวบรวมบรรณานุกรมได้ด้วยตนเองโดยปราศจากข้อสงสัย ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องใช้บริการตอบคำถาม หรืออีกประเด็นหนึ่ง บริการนี้ในห้องสมุดอาจจะยังไม่มีผู้รู้จักเท่าที่ควรว่าจะใช้ประโยชน์จากบริการนี้ได้อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัย วิทยาลัย สมาคม หรือ หน่วยราชการใดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรจะได้ส่งเสริมให้นักวิชาการได้เขียนตำรา หรือหนังสือเกี่ยวกับวิชาการศึกษามากกว่านี้ โดยอาจจะตั้งรางวัลการประกวดการเขียนตำรา หรืองานวิจัย ดังเช่นสถาบันบางแห่งได้กระทำอยู่บ้างแล้ว หรือมีเงินทุนโดยเฉพาะสำหรับผู้เขียนตำราวิชาการศึกษา เป็นต้น วิทยานิพนธ์หรืองานวิจัย เรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาการศึกษา และมีการเรียบเรียงดีควรจะได้รับการส่งเสริมให้พิมพ์เผยแพร่ และควรส่งเสริมให้นักการศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการศึกษาให้เขียนบทความลงในวารสาร เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนบทความภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับวิชาการศึกษาจนเป็นที่เพียงพอแก่นักวิจัยวิชาการศึกษาและบุคคลทั่วไป

2. ห้องสมุดควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เสนอรายชื่อหนังสือและวารสาร เพื่อให้ห้องสมุดพิจารณาจัดหามาสนองความต้องการของตน การเสนอรายชื่อหนังสือและวารสารอาจจะจัดให้เขียนเสนอลงในสมุดสั่งซื้อ หรือเป็นการทำบันทึกเสนอ ทั้งนี้แล้วแต่ความสะดวกต่อการดำเนินงานของห้องสมุดแห่งนั้น

3. ห้องสมุดวิชาการศึกษา ควรมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ทั้งในด้านการทำสหบัตร (Union Catalog) รายชื่อวารสาร (Union List) และการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan) ห้องสมุดวิชาการศึกษาแต่ละแห่งควรมีสหบัตรของห้องสมุดในเครือเดียวกัน บอกถึงรายชื่อหนังสือ และวารสารที่มีในห้องสมุดอื่น ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลาและทรัพยากรของผู้วิจัยวิชาการศึกษาไม่ต้องเดินทางไปค้นคว้าในห้องสมุดอื่น

ด้วยเหตุผลเพียงข้อเดียวคือ ต้องการทราบว่าห้องสมุดแห่งนั้น มีหนังสือหรือวารสารชื่อไหน หรือฉบับไหนหรือไม่ หรือห้องสมุดแห่งนั้นมีหนังสือหรือวารสารชื่อใดที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องที่ ตนกำลังศึกษา เป็นต้น

นอกจากการร่วมมือทางด้านการทำสมัครแล้ว ห้องสมุดวิชาการศึกษาคควรมีการร่วมมือในการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย ห้องสมุดที่ใช้เป็นประจำจะเป็นผู้ติดต่อขอยืม เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์จากห้องสมุดอื่น ๆ มาให้ผู้ใช้ของตนที่ขอร้องมา โดยคิดค่าบริการเฉพาะค่าใช้จ่ายที่เสียไป เมื่อติดต่อขอยืมมาได้แล้ว ถ้าเป็นบทความจากวารสารหรือเรื่องราวในหนังสือ ที่ถ่ายสำเนามา ห้องสมุดจะถ่ายสำเนาไว้อีกชุดให้แก่ผู้ใช้ที่ติดต่อขอร้องมา ส่วนอีกชุดหนึ่ง จะจัดเก็บไว้โดยทำครรชนีหัวเรื่องไว้สำหรับผู้ใช้รายต่อไปที่ต้องการ โดยไม่ต้องไปติดต่อขอยืมจากห้องสมุดแห่งนี้อีก บริการนี้จะประหยัดเวลาของผู้ใช้ไม่ต้องเดินทางไปคนที่ห้องสมุดอื่นโดยไม่จำเป็น และผู้ใช้สามารถยืมออกไปอ่านที่บ้านได้ในขณะที่ถ้าไปใช้ในห้องสมุดอื่น อาจไม่มีสิทธิ์ขอยืมออกไปใช้ได้

3. ห้องสมุดควรมีบริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องแก่ผู้ใช้ที่แสดงความจำนงมา และรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องสำหรับเรื่องที่คิดว่าจะมีผู้สนใจ

4. ห้องสมุดควรจะทำบัตรรายการหรือครรชนีสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ห้องสมุดได้รับเข้ามาในห้องสมุด โดยใช้บัตรสีแตกต่างจากบัตรรายการทั่วไป เพื่อแสดงถึงประเภทของสิ่งพิมพ์ ถ้าห้องสมุดได้จัดแยกสิ่งพิมพ์รัฐบาล

5. ห้องสมุดควรได้ชี้แจงอย่างละเอียดเกี่ยวกับการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุด บริการห้องสมุดไว้ในหนังสือคู่มือของห้องสมุด เช่น มีบริการใดในห้องสมุด ประเภทหนังสือและวัสดุห้องสมุด เหตุใดจึงไม่อนุญาตให้ยืมหนังสืออ้างอิงออกจากห้องสมุด บริการตอบคำถามจะช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดในด้านใดบ้าง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้วิจัยวิชาการศึกษา ได้มีความเข้าใจในการดำเนินงานและบริการของห้องสมุด

6. ห้องสมุดใดที่คิดราคาค่าถ่ายเอกสารสูงกว่าที่อื่น โดยส่วนใหญ่ห้องสมุดแห่งนั้นควรคิดแก้ไขวิธีการที่จะทำให้ค่าบริการนี้ถูกลงกว่าเดิมได้ โดยการศึกษาจากห้องสมุดอื่น ๆ ที่มีบริการดีกว่า ถ้าค่าบริการถ่ายเอกสารมีราคาสูงจะสะดวกต่อผู้ใช้ ประหยัดเวลาและทรัพย์สิน เพราะผู้ใช้บางคนต้องขอยืมหนังสือจากห้องสมุดที่ใช้เป็นประจำไปใช้

บริการถ่ายเอกสารของห้องสมุดอื่น อีกประการหนึ่ง ปัญหาทางค่านห้องสมุดไม่อนุญาตให้ ยืมหนังสืออ้างอิงออกจากห้องสมุดจะหมดไปเมื่อราคาค่าบริการถ่ายเอกสารมีราคาพอสมควร

7. ห้องสมุดวิชาการศึกษาของสถาบันที่มีการสอนระดับชั้นปริญญาโทและปริญญาตรี ควร พยายามจัดที่เฉพาะสำหรับนิสิตปริญญาโทไว้ทำงานศึกษาค้นคว้า โดยจัดห้องสำหรับสัมมนาและ อภิปราย และจัดโต๊ะทำงานเฉพาะ โดยมีชั้นสำหรับเก็บหนังสือที่ผู้วิจัยวิชาการ ศึกษาใช้ไม่เสร็จ ห้องสมุดจะจัดทำเครื่องหมายหรือที่คั่นหนังสือแสดงถึงหนังสือเล่มใดที่ยัง ใช้ไม่เสร็จ เพื่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะได้ไม่นำหนังสือเล่มนั้นไปเก็บจนกว่าผู้วิจัยวิชาการศึกษา ใช้เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ในการแก้ปัญหาที่ได้กล่าวจะต้องช่วยกันแก้ไขทั้งสองฝ่าย คือทั้งห้องสมุดและผู้วิจัยวิชา การศึกษาค้นคว้า ในขณะที่ห้องสมุดพยายามที่จะปรับปรุงการดำเนินงานและการบริการให้ สมองความต้องการของผู้วิจัยวิชาการศึกษามากที่สุดเท่าที่ทำได้ นักวิจัยวิชาการศึกษา จะต้องทำความเข้าใจในการดำเนินงานห้องสมุดและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของห้องสมุด เพื่อจะได้ปฏิบัติตามระเบียบนั้น ไม่ฝ่าฝืนระเบียบห้องสมุด และยอมรับผิดเมื่อพลาดพลั้งทำผิด ระเบียบห้องสมุด เช่น เมื่อส่งหนังสือเกินกำหนดเวลา ผู้วิจัยวิชาการศึกษาต้องยินดีเสียค่า ปรับให้กับห้องสมุด เป็นต้น นอกจากนี้ ควรจะได้ศึกษาการบริการของห้องสมุด ว่าห้องสมุด ได้จัดบริการใดบ้าง บริการใดที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัย หรือบริการเฉพาะสำหรับ นิสิตปริญญาโทหรือไม่ เพื่อจะได้เลือกใช้บริการเหล่านี้ให้ได้ประโยชน์ที่สุด เมื่อทั้งสอง ฝ่ายต่างก็แก้ปัญหาซึ่งกันและกันแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลงไป และหมดไปในที่สุด

ข้อ เสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้วิจัยถึงปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดของ ผู้วิจัยวิชาการศึกษาแต่ละแผนกวิชา เพื่อจะได้ปัญหาเฉพาะของผู้วิจัยวิชาการศึกษาแต่ละ แผนกวิชาอย่างชัดเจน และควรวิจัยปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดของห้องสมุดแต่ละ สถาบันเพื่อจะได้ทราบปัญหาเฉพาะของการใช้ห้องสมุดแห่งนั้น นอกจากนี้ เรื่องที่ควร- ศึกษาต่อไปอีก เรื่องหนึ่งคือ ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชาการ ศึกษาของผู้วิจัยวิชาการศึกษาที่ทำงานวิจัยในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพราะผู้ เขียนได้ยกเว้นปัญหาของผู้วิจัยวิชาการศึกษาประเภทนี้ไว้ ซึ่งอาจจะมมีปัญหาแตกต่างจาก ผู้สำเร็จปริญญาโทและปริญญาตรี